

בית-הספר לחינוך

ח. חינוך

חוג לימודים לב"א ולמ"א

מטרת הלימודים

לערוך היכרות ראשונית עם הדיסציפלינות העומדות ביסוד חקר החינוך, עם הגישה המדעית, עם המחקר המדעי ועם תופעות מרכזיות בתהליך החינוכי ובמערכות החינוך.

תנאי קבלה

לשנה א': ראו ב"מדריך לנרשם החדש".

לשנה ב' ומעלה: המועמדים נדרשים לעמוד בסף הקבלה לשנה א'. הזיכויים על לימודים קודמים ייקבעו עם יועץ החוג.¹

סדר הלימודים לתואר ראשון

הלימודים לתואר הראשון בחוג הם במסלול **דו-חוגי** והחל משנה ב' ניתן להתקבל למסלול ה**חד-חוגי** (פרטים על מסלולי הלימודים ראו [עמ' 82](#)).

לימודי חובה

שנה א'

מבוא לפילוסופיה של החינוך	3	נ"ז
קריאת טקסטים במחשבת החינוך	2	נ"ז
מבוא לסוציולוגיה של החינוך	3	נ"ז
קורס חובת בחירה בסוציולוגיה	2	נ"ז
מבוא לפסיכולוגיה של החינוך	3	נ"ז
מבוא ללמידה והוראה	2	נ"ז
סטטיסטיקה לחינוך א'	3	נ"ז
	18	נ"ז

כמו כן על התלמידים להשתתף בקורס מתוקשב "הדרכה בשימוש בספרייה".

תנאי המעבר לשנה ב': ציון עובר (60 לפחות) בכל קורסי החובה של שנה א'.

¹ תלמידים אלה חייבים להציג פטור משפה זרה ראשונה (מהיחידה לאנגלית שפה זרה של האוניברסיטה העברית), לפני קבלתם לחוג.

שנה ב'

הכרת המעשה החינוכי ²	3	נ"ז
הכרת מערכת החינוך הישראלית	2	נ"ז
סוגיות במחקר חינוכי	3	נ"ז
סוגיות במחקר ובמעשה החינוכי	2	נ"ז
מיומנויות יסוד בקריאה ובכתיבה אקדמית	2	נ"ז
	12	נ"ז

שנה ג'

לימודי בחירה ³	26	נ"ז
+ קורס מתכנית "אבני פינה" ⁴	4	נ"ז
סה"כ	60	נ"ז

עבודות סמינריוניות⁵

על התלמידים לכתוב עבודה סמינריונית אחת. תלמידי חינוך הלומדים במסלול חד-חוגי יכתבו שתי עבודות סמינריוניות בחינוך.

פטור מקורסי חובה

- בקורסי חובה מסוימים קיימת **חובת פטור** לתלמידים הלומדים קורס שקול בחוג אחר. במקרה זה, ימירו התלמידים קורס זה בקורסי בחירה באותו היקף של נ"ז (לא כולל סמינריונים).
- בקורסי חובה מסוימים קיימת **רשות פטור** לתלמידים הלומדים קורס שקול בחוג אחר. במקרה זה, יכולים התלמידים ללמוד קורס זה במסגרת החוג לחינוך או להמירו באחד מקורסי הבחירה באותו היקף של נ"ז (לא כולל סמינריונים). פירוט הפטורים מופיע ברשימת קורסי החובה בתכנית הלימודים.
- הפטור הניתן לקורס חובה הוא על תנאי עד לקבלת ציון עובר (60 לפחות) בקורס השקול לקורס בחוג אחר בעטיו ניתן הפטור.
- תלמידי שנה א' הפטורים מאחד המבואות, רשאים ללמוד קורסים מתקדמים על פי רשימת הקורסים המופיעה בתכנית הלימודים, על בסיס מקום פנוי.

² בעלי תעודת בוגר ממכללה מוכרת או בעלי ותק של 5 שנים או יותר בהוראה פטורים מהקורס: "הכרת המעשה החינוכי" ועליהם להשלים את מכסת הנ"ז החסרה מתוך קורסי בחירה.

³ יתרת הקורסים להשלמת מכסת הנ"ז הנדרשות לתואר בחוג לחינוך תיעשה מתוך רשימת קורסי הבחירה של שנים ב'-ג'.

⁴ על התלמידים שחוגם השני בפקולטה אחרת להגיע למזכירות החוג ליעוץ, ראו [עמ' 82](#) ואילך.

⁵ כתיבת העבודה אינה מקנה נ"ז, אך ציון העבודה ייחשב בשקלול הסופי לתואר כ-4 נ"ז.

מיקודים בלימודי הבוגר

תלמידי הבוגר רשאים להתמקד בתחום לימודים אחד מבין ארבעה בהיקף 12 נ"ז. לימודי המיקוד יוכנסו כהערה בגיליון הציונים בלבד.

להלן רשימת התחומים בהם ניתן להתמקד:

1. מנהיגות, תהליכים ארגוניים וחברתיים
2. תהליכים תוך-אישיים ובין-אישיים
3. הגות חינוכית בעולם משתנה
4. למידה והוראה בעידן הידע

לימודי בוגר דו-חוגי במדע המדינה ובחינוך בהדגש מנהיגות חברתית חינוכית

מטרת מסלול לימודים זה היא להציע לתלמידי התואר הראשון מסגרת מיוחדת ויוקרתית ומיועדת לתלמידים הרואים עצמם פעילים חברתית בחברה האזרחית ובשדה החינוך.

נקודת המוצא של הלימוד במסלול זה היא כי מנהיגים חברתיים הם בעלי ידע, חזון ופרספקטיבה רחבה בתחום פעילותם, קשובים לשינויים בתוך ומחוץ לארגון, בעלי יכולת להניע תהליכים ולהוביל מהלכים יצירתיים ואחראיים.

כדי לענות להגדרה זו של מנהיגות, הלימודים מאגדים בתוכם עולמות תוכן מגוונים המעוגנים בשתי דיסציפלינות: מדע המדינה וחינוך.

בסיום הלימודים התלמידים יהיו זכאים לתואר ראשון במדע המדינה ובחינוך וכן לאישור בגיליון הציונים על לימודי הדגש בתכנית למנהיגות חברתית חינוכית.

מבנה הלימודים

התלמידים ילמדו בחוגים מדע מדינה וחינוך במסלול דו-חוגי.

תכנית הלימודים תהיה מובנית להלן:

- קורסי חובה כלליים בכל אחד מן החוגים
- קורסי חובה ייעודיים במסלול זה
- קורסי בחירה, שיעורי ליבה וסמינריון מתוך אשכולות ידע בתכנית (2 אשכולות בכל אחד מהחוגים)
- קורסי חובה פקולטתיים ואוניברסיטאיים (קורסי תכנית "אבני פינה" באחד מהחוגים)

פירוט הנלמד בחוג לחינוך כחוג ראשי (לצד מדע המדינה)

6	נ"ז	1. קורסי חובה ייעודיים
2	נ"ז	2. סדנה במנהיגות וביזמות חברתית
28	נ"ז	2. קורסי חובה כלליים
10	נ"ז	3. קורסי ליבה
14	נ"ז	4. קורסי בחירה/הרחבה
		6. עבודת הסמינריון תיכתב באחד מקורסי הבחירה בחוג לחינוך ⁶
60	נ"ז	סה"כ

ביה"ס לחינוך

קורסי חובה כלליים - סה"כ 28 נ"ז

שנה א': מבוא לפסיכולוגיה של החינוך (3 נ"ז); מבוא ללמידה והוראה (2 נ"ז); מבוא לסוציולוגיה של החינוך (3 נ"ז); קורס חובת בחירה בסוציולוגיה (2 נ"ז); מבוא לפילוסופיה של החינוך (3 נ"ז); קריאת טקסטים במחשבת החינוך (2 נ"ז); סטטיסטיקה לחינוך א' (3 נ"ז); (השיעור במיומנויות אקדמיות יינתן במדע המדינה).

שנה ב': סטטיסטיקה לחינוך ב' (3 נ"ז); הכרת המעשה החינוכי (2 נ"ז); הכרת מערכת החינוך (2 נ"ז); סוגיות במחקר חינוכי (3 נ"ז).

אשכולות ידע של לימודי ההדגש - לפי פירוט הרכב הקורסים בכל שנה במערכת הרישום.

היבטים ארגוניים ופדגוגיים

כדי לקדם יוזמות חברתיות וחינוכיות ולהנהיג פרויקטים בשטח יש להכיר את ההקשר הארגוני, בתוכו פועלים, ולהיחשף לידע תאורטי ומחקרי עדכני הקשור בניהול מערכות, פדגוגיות פורמליות ובלתי פורמליות ורשתות חברתיות.

היבטים חברתיים ותרבותיים

מנהיגים חברתיים-חינוכיים נדרשים לחשוב באופן חדשני וביקורתי על בסיס היכרות מעמיקה של החברה האזרחית על גווניה, הסתירות הפנימיות שבתוכה. וכל זאת מתוך מבט משווה על הנעשה בעולם והכרת הדינמיקה שבין תהליכים גלובליים למקומיים.

⁶ כתיבת העבודה אינה מזכה בני"ז, אך ציון העבודה ייחשב בשקלול הסופי לתואר כ- 4 נ"ז.

קורסי רקע לקראת לימודי מ"א

לימודי מ"א בחוג לחינוך מתקיימים במספר מגמות התמחות. כדי להתקבל למגמת לימודים מסוימת במ"א ללא לימודי הכנה תכניים,⁷ יש ללמוד קורסי ב"א מסוימים על פי דרישת המגמה. את הקורסים האלה ניתן לכלול במסגרת מכסת קורסי הבחירה לשנים ב'-ג' בלימודי הבוגר.

סדר הלימודים לתואר שני

מטרת הלימודים

לימודי התואר השני בחוג מתנהלים במסגרת מגמות התמחות, חלקן הכשרתיות וחלקן עיוניות. הלימודים מכוונים להקנות לתלמידים ידע מתקדם בהיבטים התאורטיים, בממצאים האמפיריים ובשיטות החקר בתחום ההתמחות של המגמה. במגמות ההכשרתיות הלימודים נועדו בנוסף לאמור לעיל, להעניק את הידע הפרופסיונלי והמעשי הנדרשים, לשם מילוי התפקיד אליו מכשירה המגמה. עבודת הגמר הנכתבת במסגרת המסלול המחקרי (מסלול א') נועדה להכשיר את התלמידים בתחום המחקר המדעי.

מבנה הלימודים

הלימודים לתואר שני בחוג לחינוך נמשכים שנתיים ומתנהלים בשני מסלולים: מסלול א' ומסלול ב' (להוציא את המגמה לפסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד בה מתקיימים הלימודים **במסלול א' בלבד**, והמגמה ללקויות למידה, בה נמשכים הלימודים שנתיים וחצי בשני המסלולים). בלימודי מ"א בחינוך מוצעות המגמות הבאות:

1. לימודים משולבים במדעי החינוך (230)
2. מדיניות ומינהל בחינוך (237)
3. חינוך יהודי (238)
4. פסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד (239)
5. ייעוץ חינוכי (240)
6. חינוך מיוחד (241)
7. למידה והוראה (242)
8. לקויות למידה (243)
9. ייעוץ חינוכי לגיל הרך (246)

⁷ פרט למגמה לפסיכולוגיה חינוכית ופסיכולוגיה קלינית של הילד, שבה על המועמדים להיות בעלי תואר בוגר בפסיכולוגיה.

כללי

רשאים להגיש את מועמדותם ללימודי מוסמך בחוג לחינוך תלמידים שסיימו את לימודי התואר הראשון בציון 80 לפחות.

הקבלה למסלול המחקרי (מסלול א') מותנית בסיום לימודי התואר הראשון בציון 85 לפחות. תלמידים אשר אינם עומדים בתנאי זה וסיימו שנה א' בלימודי מוסמך (20 נ"ז לפחות) בציון 85 ויש להם מנחה לתיזה, רשאים להגיש בקשה לעבור למסלול המחקרי.

מכיוון שמספר הנרשמים גדול ממספר התלמידים אותם ניתן לקבל אין ציון הקבלה המינימלי הנדרש מבטיח קבלה למגמה המבוקשת - הדבר תלוי במספר המועמדים ביחס למספר המקומות בכל מגמה.

דפי מידע על דרישות הקבלה למגמות השונות ניתן לקבל במזכירות התלמידים של החוג לחינוך או באתר האינטרנט של ביה"ס לחינוך.

בוגרים שסיימו את התואר הראשון בחוג לחינוך מבלי שלמדו קורסים המתאימים לדרישות המגמה המבוקשת יחויבו בלימודי הכנה מתכנית הב"א בהתאם לצורך.
בוגרי חוגים אחרים יוכלו להציג מועמדותם ויחויבו בלימודי הכנה בייעוץ אישי.

להלן רשימת הקורסים מלימודי הב"א בחינוך הדרושים כדי להתקבל למגמות השונות.

מגמה	שם הקורס	נ"ז
לכל המגמות	השלמה בסטטיסטיקה	2
לכל המגמות	השלמה במחקר בחינוך	2
מינהל, מדיניות ומנהיגות בחינוך	תאוריות ותהליכים ארגוניים ויישומיהם בחינוך	4
חינוך יהודי	לימודי רקע ביהדות	2
פסיכולוגיה קלינית תכנית אישית פסיכולוגיה ייעוץ חינוכי ייעוץ חינוכי לגיל הרך לקויות למידה	פסיכולוגיה התפתחותית	6

לימודי השלמה לבוגרי תואר ראשון שלא למדו בחוג לחינוך

בוגרי חוגים אחרים יוכלו להציג את מועמדותם ויחויבו בלימודי הכנה שייקבעו בייעוץ אישי, לפי דרישות החובה בלימודי הב"א בחינוך והדרישות המיוחדות של כל מגמה בלימודי המ"א, כפוף לדרישות הוועדה ללימודים מתקדמים.

נושא ההשלמה	בוגרי חוג חינוך באוניברסיטאות	בוגרי חוגים שאינם חינוך באוניברסיטאות
סטטיסטיקה	פטורים	חייבים בלימוד הקורסים (או קורסים מקבילים)
מחקר בחינוך		

* בעלי תואר בוגר בהוראה (B.Ed) חייבים בהצגת פטור מאנגלית במהלך רישום המועמדות.

מסלול א' - מחקרי

- היקף הלימודים הכולל במסלול זה, במשך שנתיים, הוא **32 נ"ז** (16 ש"ש):
- כמחצית הנ"ז במסגרת מגמת ההתמחות.
 - לימודי מחקר (מתודולוגיה) בהיקף של 6 נ"ז לפי דרישת המגמה.
 - יתרת נקודות הזכות תיבצר ממגמת ההתמחות, וממגמות אחרות בחוג לחינוך.
 - על התלמידים לתכנן את מהלך לימודיהם כך שיוכלו לסיים במשך שנתיים.

מטלות

1. ציון בכל קורס, שיינתן עפ"י דרישות הקורס (עבודה כתובה ו/או בחינה).
2. התמחות מקצועית (פרקטיקום) בהתאם לדרישות המגמה.
3. כתיבת עבודה סמינריונית.
4. **כתיבת עבודה סמינריונית בעלת אופי מחקרי** (עבודת גמר). עבודה זו תיכתב במגמת ההתמחות.

עבודת גמר: עבודה סמינריונית בעלת אופי מחקרי

- על העבודה להכיל מרכיב מחקרי. המחקר יכול להתבצע בכל אחד מהפרדיגמות המחקריות המקובלות: עיונית, כמותית, איכותנית או התערבות והערכה (או שילוב של יותר מאחת מאלה). מתכונת אידאית לעבודה כזו היא כשל מאמר המותאם לפרסום בכתב-עת אקדמי.
- נושא העבודה המחקרית ייקבע בהתייעצות בין התלמיד/ה והמדריך/ה ותאושר על ידי ראש המגמה.
- העבודה (כולל הערות וביבליוגרפיה) תהיה בהיקף של 40-80 עמודים (ברוח כפול) במעבד תמלילים; דיאגרמות, תמונות, טבלאות ונספחים טקסטואליים הנדרשים בנושאים מסוימים לא יובאו במניין עמודים זה. חריגות אפשריות יהיו באישור המדריך האישי וראש המגמה.

- העבודה תיקרא על ידי המדריך וע"י מורה נוסף, שייקבע ע"י הוועדה ללימודי הוראה של החוג לחינוך. הוועדה תקבע את הקורא השני רק לאחר קבלת אישור בכתב מהמדריך המאשר את הגשת העבודה לשיפוט.
- העבודה תיכתב בעברית. תלמידים המבקשים לכתוב את העבודה בשפה שאינה עברית יפנו בבקשה המתאימה לוועדה ללימודים מתקדמים, אשר תדון בבקשות אלה עפ"י קנה המידה הנהוג ברשות לתלמידי מחקר. בדרך כלל תאושר כתיבת עבודה בלועזית רק לתלמידים שאינם תושבי הארץ, לעולים חדשים ולתלמידים שנושא עבודתם מחייב קריאה ע"י מורים שאינם קוראים עברית.
- יש להגיש נוסח סופי בשלושה עותקים קשיחים ועותק PDF בדוא"ל, או על גבי תקליטור.

מסלול ב' - לא מחקרי

- היקף הלימודים במסלול זה, במשך שנתיים, הוא **40 נ"ז** (20 ש"ש):
- כמחצית הנ"ז במסגרת מגמת ההתמחות.
 - לימודי מחקר (מתודולוגיה) בהיקף של 4 נ"ז לפי דרישת המגמה.
 - 4 נ"ז מחוץ למגמה.
 - את יתרת נקודות הזכות ניתן לבחור ממגמת ההתמחות, ממגמות אחרות בחוג לחינוך, ומחוץ לחוג.
- על התלמידים לתכנן את מהלך לימודיהם כך שיוכלו לסיים במשך שנתיים.⁸

מטלות

1. ציון עבור כל קורס. הציון ייקבע עפ"י דרישת הקורס (עבודה כתובה ו/או בחינה).
2. התמחות מקצועית (פרקטיקום) - בהתאם לדרישות המגמה.
3. כתיבת שתי עבודות סמינריות, מהן אחת לפחות במגמת ההתמחות (עבודה סמינריונית אפשר לכתוב בקורס המוגדר כסמינריון או כסמינריון מחקר).

⁸ במגמה ללקויות למידה הלימודים נמשכים חמישה סמסטרים.